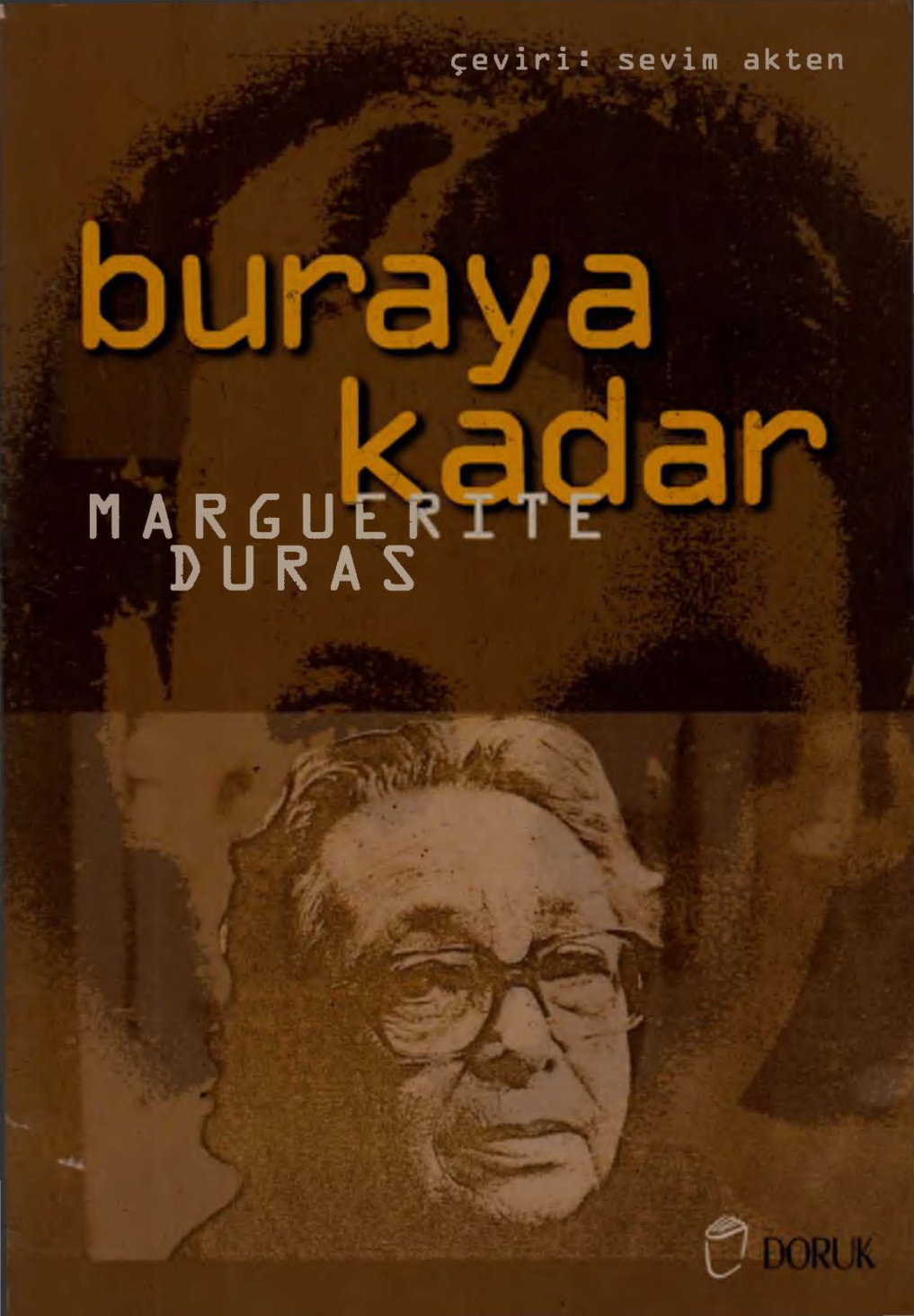
çeviri: sevim akten

buraya kadar

MARGUERITE DURAS

DORUK

ISBN : 975-553-125-4
DORUK YAYIMCILIK, 1996 - ANKARA
Tüm hakları saklıdır

Orjinal adı : C'est Tout
P.O.L. éditeur, 1995
Yazarı : Marguerite Duras
Çeviren : Sevim Akten
Basım Yılı : Eylül 1996

Dizgi : GOŞA (0.312) 418 05 52
Kapak Tasarım : Namık Kemal Sarıkavak
Yayınevi Adresi : Sakarya Cad. 36/11 06420 Yenişehir/Ankara
Tel-Fax : (0.312) 435 24 97

Marguerite Duras

buraya kadar

Çeviren
Sevim Akten

DORUK

SUNUŞ

Yaşamı ve yapıtı

Bir elli boyundaki bir kadının dolu dizgin yaşamı 3 Mart 1996 günü sona erdi, ama bu yaşamın öyküsü yapıtı aracılığıyla yalnız Fransa'da değil pek çok yerde kalıcı oldu. Marguerite Duras'la konuşanların ilk sorusu "yapıtlarınızda yaşam öykünüzün payı nedir? " olmuştur, böyle bir söyleşiyi başlatan herkes yazarın yapıtlarının zaten yaşam öyküsünden esinlendiğini bilmektedir.

4 Nisan 1914 yılında Çin-Hindi'de doğmuştur. Matematik öğretmeni olan babası 1920 yılında ölünce yine öğretmen olan annesi ve iki erkek kardeşiyle on yıllık zor bir yaşam süreci başladı. Bu süreç Duras'ın yapıtının odak noktası olarak çetin bir savaşım veren annesinin de yaşamını alt üst eden olaylarla doludur, annenin bu çileli yaşamı 1950 yılında yayınlanan ***Pasifiğe Karşı Bir Baraj*** (Un Barrage Contre Le Pacifique) 'ın öyküsünü oluşturur.

1930 yılında Saigon'da bir yatılı okulda kalırken Çin'li sevgilisiyle tanışır, yapıtında bir saplantı olarak beliren bu tip böylelikle yaşamına girer. Yine 12 yaşındayken annesi, çocuğunu satmaya çalışan bir dilenci kadını evine alır. Marguerite Duras bu kadını yapıtının baş köşesine oturtur, yazma isteği bu olayla başlar. Sonra bir başka roman kişisini Anne - Marie Stretter'ı esinliyecek olan Elizabeth Streidter ile tanışması da aynı döneme rastlar 1932 yılında Marguerite Donnadieu Paris'e gelir. Geride çok sevdiği küçük kardeşini bırakmış, annesi ve ağabeyinden ayrılması ise bir

kurtuluş olmuştur onun için. Lisede felsefe eğitimi aldıktan sonra annesinin isteği doğrultusunda hukuk, matematik ve siyasal bilimler öğrenimine başlar.

1939 yılında Robert Antelme ile evlenir Saint-Benoit sokağında bir eve yerleşirler. Bu sokak önemli bir yer tutar yazarın hem yaşamında hem yapıtında. Bunun gibi, yaşamının önemli anlarını, kişilerini, yaşadığı yeri ve zamanı, kısacası kendi kişisel gerçeğinin yansımalarını yapıtına taşıyarak evrenselliğe ulaşır.

İlk kitabı ***Tameran Ailesi*** (La Famille Tameran) 1941 yılında Gallimard tarafından reddedilir. 1942'de ilk çocuğu ölü doğar. bu durum yapıtında önemli izleklerden birinin oluşumunu sağlar. 1942 yazında Dionys Mascolo ile 1943 yılında François Mitterand'la tanışır. İlk romanı ***Saygısızlar*** (Les İmpudents) Duras soyadıyla yayınlanır. Fransız Direniş örgütüne katılarak Saint - Benoit sokağındaki evini bu amaç doğrultusunda arkadaşlarına açar. 1944 yılında Robert Antelme tutuklanır, toplama kampına gönderilir. Bu yılları ***Acı*** (La Douleur 1985) adlı yapıtında anlatır. Bu dönemden kalma acı, korku, unutma gibi temel izlekler bir başka yapıtta ***Somut Yaşam*** (La Vie Matérielle, 1987)'da yine gündeme gelir Duras unutmayı da anımsama kadar iyi başarabilen biridir. İster anıları için olsun, ister kurgusal düzlemde kullanacağı biçimde olsun, güçlü belleği en önemli dayanağıdır. 1950 yılında ***Pasifiğe Karşı Bir Baraj***'ı (Un Barrage Contre Le Pacifique), peşinden 1955 yılında *Bahçe*'yi (Le Square) yayınlar. Bu kitapta iç konuşma, dolambaçlı anlatım ve karşılıklı konuşma gibi yeni bir yazı biçimini sergiler.

1955-1960 yıllarında Saint-Benoit'daki dostlarıyla Cezayir savaşına destek verir, De Gaulle rejimine karşı savaş açarlar. Gizlice yaşadığı bir deneyimin ve oğluna zorla verdirdiği piyano derslerinin kurgusal düzlemde gerçekleşmesini 1958 yılında ya-

yınladığı ***Moderato Cantabile*** ile sağlar. Bir yıl sonra ***Hiroşima Sevgilim*** (Hiroshima Mon Amour)'in senaryosunu yazar, Alain Resnais tarafından bu senaryo sinemaya aktarılır. 1964'de ***Lol V. Stein'in Kendinden Geçişi*** (Le Ravissement de Lol V. Stein) yayınlanır. Bir yıl sonra tiyatrodaki ilk başarısını *Bütün Gün Ağaçlarda* (Une Journée Entière Dans Les Arbres) ile yaşar. Gazeteci olarak görüşmeler yaparken teyp karşısında içinden geldiği gibi konuşmayı bir yazı türü olarak denemeye kalkışır. 1967 yılında ***İngiliz Sevgili*** (L'Amante Anglaise)'yi yazar. Konuşmanın koşullarına bağlı olarak gelişen bu roman, tiyatro yapıtı olarak Fransa'da aynı adla, ülkemizde ***Lavanta Çiçeği*** adıyla Devlet Tiyatrosu oyuncuları tarafından sahnelendi. 1968 öğrenci olaylarını etkin bir biçimde destekler, öğrenci yazar eylemlerini yönlendirir.

1969 yılında ***Yıkmak Dedi Kadın*** (Détruire dit-elle) önce roman olarak yayınlanır, gazetecilik ve politika uğraşlarının yanı sıra sinema serüveni tek başına yönettiği bu filmle başlar. ***Hint Şarkısı*** (İndia Song 1975) ve ***Sevgi*** (L'Amour 1970) ile yazı biçimini artık senaryo ve tiyatro yönüne doğru kullanmaya başlar, yapıtını bundan böyle metin, tiyatro oyunu, film senaryosu olarak adlandırır. 1977' de Gérard Depardieu karşısında ***Kamyon*** (Le Camion) adlı metni bizzat kendisi seslendirerek filme alır.

1980 yazı Duras'ın yazın yaşamında bir dönüm noktasıdır, tüm sanatsal uğraşlarını bırakıp yazıya döner. İlk altı romanı çıraklık dönemi ürünleri olarak adlandırılırsa, 1980 yılına kadar yazdıklarıyla ustalığını kanıtlamış, 1980'den başlayarak artık kendini bütünüyle yazın uğraşına adamıştır. On yıldan beri sinemayla, tiyatroyla yani daha çok görsellikle desteklediği esinini yazıda toplar. Çeşitli dergi ve gazetelerde günce biçiminde yayınladığı yazıları ***80 Yazı*** (L' Eté 80) adlı kitapta toplayarak kitabı Yann Andréa'ya ithaf eder: Yazar bundan böyle yaşamı, yaşandığı bi-

çimiyle anlatmayı yeğler; işlek yazı biçimini bu yapıtında sergiler. Duras artık yaşamını açık açık yazının hizmetine sunar. Ayrıca yaşamını hem alt üst eden hem de yaşamına yeni bir anlam, yeni bir düzen veren bir sevgilinin varlığı, onun verdiği esin ve güçle yaşamını olduğu gibi gözler önüne sermekten çekinmez. Artık çok yönlü bir uğraş, yorulma bilmez bir çaba içindedir. Çin Hindi'den kalma anıları, savaş acıları, kişisel korkuları ve en önemlisi aşkları yoğun bir yazın uğraşının ham maddeleri olarak ***Outside*** (1981), ***Konsolos Yardımcısı*** (Le Vice-consul) ve başka yapıtlarını oluşturur. 1982 yılında Amerikan Hastanesi'nde alkol tedavisi görürken yaşadıklarını, kendisi ***Somut Yaşam*** (La Vie Matérielle)'da, aynı olayları ise Yann Andréa *M.D.* adlı güncede anlatır. Özdeksel yaşamı ve sosyal yaşamının tanıklıklarından başka, toplum dışına itilmiş insanların içsel sıkıntıları, kendi kendisiyle bile iletişim kuramayan kırık, yitik insanların duygusal yaşamlarını da kurguya dönüştürür. Yalın ve etkileyici bir dille yazdığı ***Sevgili*** (L' Amant) 4 Eylül 1984'de yayınlanır. Aynı yılın 12 Kasımında Goncourt ödülünü alır. Marguerite Duras'ın özgeçmişinin etkisi yapıtlarında açıkça kendini belli etse bile ilk kez " yaşantım yapıtlarımdadır " savını bu romanla ortaya atar.

Daha sonra ***Bir Kış Günü Öğleden Sonra*** (Emily L.- 1987) ve ***Mavi Gözler, Siyah Saçlar*** (Yeux bleus, cheveux noirs), ***Yeşil Gözler*** (Les Yeux verts) ve ***Yaz Yağmuru*** (La pluie d'été - 1990) yayınlanır. Yazar Yann Andréa ile ortak acılarını düşsel bir anlatım ve esinlemelerle dile getirir. Akıcı bir dille oluşan bu romanlarda aşkın yeri yaşamdakinden farklı değildir. Ölümsüz aşkın peşinde değildir, ne kendisi ne roman kişileri. Yapıtı ve yaşamı boyunca mutlak aşkın gerekliliğini ve olanaksızlığını yalnızlık, bekleyiş, sıkıntı, sessizlik, boşluk gibi örgelerle sergiler yapıtı. 1990 yılında ve sonrasında ***Ölüm Hastalığı, Kuzey Çinli Sevgili, Yaz Yağmuru, Bir***

Kış Günü Öğleden Sonra aynı düşüncenin kurgusal söylencelerini oluşturur. Ama hem bunlara hiç benzemeyen, hem hepsinin bireşimi olan ***Yann Andréa Steiner*** (1992) onca yıldan beri Duras' ın hiç yanından ayırmadığı genç arkadaşının öyküsüdür. Yaşamının yapıtına yansımasını şöyle açıklar: "Yaşamımın romanına evet, ama öyküsüne değil". Bu anlayışla amacı geçmişteki olayları olduğu gibi aktarmak değil olayları imge evreninden geçirerek geçmişin karanlıklarında kalmış izlerini, silik ve saplantısal görüntülerini çarpıcı kurgusal görünümler olarak göstermektir.

Yazma Tutkusu

Yazmak ve sevmek, Fransız yazınının en özgün isimlerinden biri olan Marguerite Duras'ın yaşamında ve yapıtında hiç vazgeçmediği iki tutku, yaşamına yön veren, romanlarının odak noktasını oluşturan iki temel edim.

Marguerite Duras'ın eksiksiz bir yaşam öyküsünü yazmak isteyen kaçınılmaz olarak yapıtına başvurmalı ve yazının yapıtında olduğu kadar yaşamında ne denli önemli bir yer tuttuğunu vurgulamalıdır.Yazma edimi romanın konusu, kişisi ya da temel izleği kadar anlam yüklüdür. Dış dünyanın olduğu kadar imge evreninin yansımalarını da yalın ama değişken ve devingen bir dille anlatır.

Duras konuştuğu gibi yazan, yazarken dilbilgisi ve yazım kurallarına uymayan, edebiyat yapma düşüncesinden hoşlanmayan ama yazılarıyla okurunu etkileyebilen, peşinden sürükleyebilen bir yazardır. Le Matin gazetesinden Gilles Costaz'a şöyle söyler: " Hep kalemimin ucuna geldiği gibi yazmayı düşledim, bu işlek yazıya hiçbir zaman gerçek anlamda ulaşamadan ve ansızın, elimde olmadan, belleğin aydınlatıcılığına kendimi bırakmaktan başka bir şey istemeden ona ulaştığını hissetim ve ulaştım da."

İlk altı romanının yapısı geleneksel roman anlayışına uy-

gundur. Giderek roman metnini farklı söylemlere uygun değişimler beklemektedir. Kimi roman metinlerini tiyatro oyunu ve film senaryosu olarak değiştirir, gazete yazılarını anlatıya, anlatıyı söyleşiye dönüştürür. Bu metinler aynı yazarın kaleminden çıkmamışçasına özgündür. *Yaz Yağmuru* (La Pluie d'Eté) olarak dilimize çevrilen romanının dilini eleştirenlere, "Bu kez kapıcıyla konuşur gibi yazdım, onun konuşmaları kadar benimkiler de edebiyat söylemi olmaktan uzaktı", diye yanıt verir. Benimsediği yazınsal tür ne olursa olsun, akıcı, şiirsel, yalın ve öznel bir anlatımı vardır. Bu anlatıma uygun ama tekdüze olmayan konular seçer. Konuları ister kurgusal olsun isterse kendi yaşamının yansımaları olsun, hep yaşanmış olaylardan oluşmaktadır. Özellikle kendi yaşamının öyküsünü yazının odağına koymuş kurgunun baş kadın kahramanına Lola V. Stein adını vermiştir. Birçok romanında bu tipin değişkelerine rastlamak olanaklı, pek çok roman kişisini farklı metinlerde yeniden gündeme getirmek metinlerarası ilişkiler bağlamında değerlendirilebilecek yeni bir yazınsal yaklaşımdır. Örneğin, dilenci kadın, Anne-Marie Stretter, anne imgesi yapıtlarında dönüşümlü olarak yer alırlar. Romanlarında erkeklerin baş kişi olduğu pek görülmez. Yalnızca iki erkek kardeşinin silik gölgeleri ve yaşamına giren sevgililerinin etkin varlıkları sezilir. Bu görüntülerin tek bir roman kişisinde toplandığı söylenemez.

Duras'ın yaşamında sevgi, yazma tutkusuyla bütünleşir. Yazarken özgürlüğüne sınırlar koymaz, yaşarken koymadığı gibi. Aşk sınırsızdır, olanaksızdır, mutlu aşk yoktur mutlak aşk vardır. Kadın kahramanlarının hepsi aşkı ararlar; umutla bekler, sabırla katlanır, sonunda düş kırıklığına uğrarlar.

Marguerite Duras'ın roman kişileri kendi kendileriyle çok ilgilidirler. Kendilerini tanımak için ilişkilerini irdelerler, sürekli konuşurlar, konuşmaları birbirleriyle anlaşmak için değil kendilerini

tanımak içindir. Romanın dağınık ve sıradan olay örgüsü içinde kendilerini daha berrak görmeye çalışırlar, ilişkilerini öznel bir bakışla değerlendirirler. Genellikle şu sonuca varırlar; yaşam özellikle birlikte olduğunuz ve sevdiğiniz insanlarla zordur ve ancak sevdiğiniz insanlarla paylaştığınızda yaşam anlam kazanır. Yaşamı anlamlı kılan sevmektir. Ancak aşkı yazmak aşkı yaşamak kadar zordur onun için. Çünkü yazının gücü yetmez bu duyguyu anlatmaya, bu düşüncesini son yapıtında bile vurgulamaktan geri kalmaz.

Yazının gücü her durumda kendini belli eder, ama aşkı anlatmakta yetersiz kalır. Ancak yazının güçünün sınırları yoktur. Duras'ın söyleminde yazı, yerine göre bir karşı koyma biçimi, bir başkaldırı, bir bekleyiş, bir boyun eğmedir. Çoğu zaman bireyin sınırsız durumu kadar sınırlanamayan bir durumdur. Zaman zaman üst dilin kullanımıyla, ya da yeni anlatım yöntemleri kullanarak yazıya açıklık getirmeye çalışır. Dilencinin yürüyüşüne uygun bir yazı türü bulmak, dilencinin arayışını yazı arayışına koşut kılmak. Metnin akışında dilenci kadının niteliklerine uygun eylemler kullanarak kadının amaçsız, bilinçsiz ve sonu olmayan yürüyüşünü yazının ilerleyişiyle birlikte sürdürür.

M. Duras'ın yürüyüşü ise 1995 yılında yayınlanan ***Buraya Kadar*** (C'est Tout) ile noktalanır. Sekseniki yıllık bir öyküyü sekiz aylık bir öyküleme zamanında anlatarak ömrünün son günlerini bir veda kitabıyla bitirir. Ölüm düşüncesinin aklına takılması, ölüme hazırlık, ölümü kanıksama ve kabullenme, son yapıtında ilk kez görülen özgün örgeler olarak belirir. Yaşama elveda derken okuruyla vedalaşmayı da unutmaz. Yazacakları bitmiştir, ama sözceleri kalacaktır.

Sevim AKTEN

Yann için.
Yazacağınız şeyi,
Bilemezsiniz önceden.
Beni düşün hiç bıkmadan.

Gecelerimin sevgilisi Yann için.
İmza: Bu tapılası sevgiliye
gönül vermiş Marguerite,
20 Kasım 1994, Paris, Saint-Benoît Sokağı.

21 Kasım, öğleden sonra, Saint-Benoît Sokağı

Y.A.: Kendinizi anlatın bana.

M.D.: Duras.

Y.A.: Benim için ne derdiniz peki?

M.D.: Anlaşılmaz biri.

Daha sonra, aynı gün öğleden sonra.

Uzun zamandan beri boşluktayım.

Kim olduğum belli değil.

Önce korku verir insana, sonra mutluluk.

Sonunda olduğu gibi kalır.

Mutluluk, biraz da ölmek demektir.

Konuşurken yok olmak.

Yine, daha sonra.

Zamanım varsa eğer, bir kitap yazacağım.

İstiyorum, ama yazabilirmiyim bilmiyorum.

Başı sonu belli değil.

22 Kasım, öğleden sonra, Saint-Benoît Sokağı.

Y.A.: Ölümden korkuyor musunuz?

M.D.: Bilmiyorum, ne diyeceğimi bilmiyorum. Denize kavuştuğumdan beri hiçbir şey bilmiyorum.

Y.A.: Benimle de mi?

M.D.: Dün de, bugün de aramızdaki aşk var. Ölüm ve aşk . İstediğin olacak sonunda, yeterki sen...

Y.A.: Ya siz, siz ne olacaksınız?

M.D.: Şu an kendimde değilim: Ne yazacağımı bilemiyorum.

Y.A.: En sevdiğiniz kitap hangisi?

M.D.: Le Barrage, yani çocukluğumun öyküsü.

Y.A.: Cennete mi gidersiniz acaba?

M.D.: Hayır, gülerim buna.

Y.A.: Neden?

M.D.: Bilmiyorum, inanmıyorum da zaten.

Y.A.: Peki öldükten sonra, ne kalır geriye?

M.D.: Hiçbirşey. Gülümseyenler de, anımsayanlar da, yaşayanlardır yalnızca.

Y.A.: Ya sizi kimler anımsayacak?

M.D. : Genç okurlar. Küçücük öğrenciler.

Y.A. : Ne işle uğraşıyorsunuz?

M.D. : Yazı yazmakla. Yıkıcı bir uğraş, yaşamın akışına bağlı bir bakıma. Bu uğraşın içindeyim, isteyerek.

Daha sonra, aynı gün öğleden sonra.

Y.A : Yeni kitabın başlığını düşündünüz mü?

M.D : Evet. Yitik kitap.

23 Kasım, Paris, saat 15.

Birinden söz etmek istiyorum.

Çok çok yirmi beş yaşında.

Çok yakışıklı, ölüm ona gelmeden önce ölmek isteyen biri.

Siz de severdiniz onu.

Dahası da var, hatta.

Ellerinin güzelliği,

Öyle güzel ki elleri.

Tepelerle yükselen, yükseldikçe aydınlanan,

benzersiz, çocuksu çekiciliğiyle elleri.

Sevgiler size kucak dolusu.

Bu bitkin, tatlı, sıcacık ama yenik düşmüş sevimliliği yok edecek olanı beklercesine, sizi bekliyorum.

Sana verdim, herşeyimi, tüm varlığımı.

Aynı gün öğleden sonra.

Sizi sevdiğimi söylemek istedim.

Birkez daha.

Bağırarak, avazım çıktığı kadar.

Hepsi bu.

27 Kasım Pazar, Saint-Benoît Sokağı.

Sevmek demek, birlikte olmak, ölmek, konuşmak, uyumak demek.

Yine pazar, daha sonra.

Y.A.: Kendiniz için, ne söylerdiniz?

M.D.: Kim olduğumu pek iyi bilmiyorum.

Sevdiğimle birlikteyim.

Adımı bilmiyorum.

Önemi de yok zaten.

Birlikte olmak, sevgiliyle birlikte olmak demek.

Ben istedim bunu.

Bir sevgiliyle birlikte olmayı.

Sessizlik ve sonra.

Y.A.: Yazmak, ne anlamı var yazmanın?

M.D.: Hem susmak, hem konuşmak demektir. Yazmak şarkı söylemektir kimi zaman.

Y.A.: Ya dansetmek?

M.D.: Dansetmek bir varoluş biçimidir. Dansetmeyi hep sevmişimdir.

Y.A.: Neden?

M.D.: Hala bilmiyorum nedenini.

Sessizlik ve sonra.

Y.A.: Yetenekli biri misiniz?

M.D.: Evet. Sanırım.

Yazmak, sözün uyumlu havasına ayak uydurmaktır.

28 Kasım Pazartesi, saat 15, Saint-Benoît Sokağı.

Ölüm Hastalığı'ndaki adamı konuşmalıyız.

Kimdi O?

Nasıl geldi o duruma?

Zayıflık konusunda yazmak

İnsanoğlunun zayıflığından yola çıkarak.

Bir başka gün.

Bir daha odada görünmedi.

Asla.

Şarkısını beklemek boşuna, kimi zaman alaycı, kimi zaman üzgün ve iç karartıcı.

Bir zamanlar tarlalarda tanıdığım kuş olup uçuverdi hemen.

Biraz sonra yine aynı gün.

Söyleyin Yann'a, mektupları yazan o değildi, ama sonuncusunu o imzalayabilir. Sevinirim buna.

İmza: Duras.

Daha sonra.
Sevgilimin Çinli adı.
Onunla hiç konuşamadım kendi dilinde.

Başka bir gün, Saint-Benoît Sokağı.
Yann için.
Hiçbir şey için.
Gökyüzü boş.
Yıllardır bu adamı seviyorum.
Hala bir ad koyamadım ona.
Sevdiğim adam.
Beni terkedecek adam.
Gerisi, benden önce ya da benden sonra,
Gerisinin önemi yok.
Seni seviyorum.

Sen, sen, bir daha benim adımı, annemin babamın bana verdiği adı bir daha ağzına alamayacaksın.
Adı bilinmeyen aşıklar.
Bırakın diledikleri gibi yaşasınlar.
Birkaç gün daha bekleyelim.
Neyi beklememi istiyorsun;
Bilmiyorum, diyorum.
Beklemek.
Kendini rüzgara bırakıp.
Belki yarın yine yazarım sana.

Böyle yaşayabilir insan.
Gülmek ve ağlamak da var.
Topraktan fışkıran zamandan sözediyorum.
Soluğum çıkmıyor artık.
Artık konuşmamalıyım.

Daha sonra.

Değişik şeyler ilgimi çeker, bu genç adamın ölmesi gibi. Adını bilmem, nasıl çağıracağımı bilmem. Sözcüğün tam anlamıyla büyük bir anlamsızlık.

Sessizlik ve sonra.

Bildiğimi sandığım ya da görmeyi umduğum şey hakkında ne yazık ki hiçbir şey bilmiyorum.

İşte, buraya kadar.

Sessizlik ve sonra.

Gerçekten korkutucu, bu aşkın sonunun başlangıcı, her geçen saat acı, pişmanlık dolu.

Ve en sonunda, tüm zamanların sonu demek olan o akıl almaz saat geldi çattı.

O korkunç saat.

Eşsiz ve korkunç.

Onun ölümü düşüncesinden başka hiçbir şey beni öldüremez.

Ölümü ve yaşamı.

Sessizlik ve sonra.

Onun hakkında herşeyi anlatmadım henüz, ruhunu, ayaklarını, ellerini, gülümsemesini.

Benim için aslolan, yalnız kaldığı zaman bakışını baktığı yerde bırakması. Düşünceleri darmadağınıkken.

Çok yakışıklı. Demesi kolay.

Ondan sözetmeye başlayınca, susması zor.

Yaşamın bir bilinmeyen, onun gözümün önündeki yaşamından daha bilinmeyen.

Sessizlik ve sonra.

Kimi yaz günleri öğleden sonraları yaptığım gibi şimdi de isterdim sayıklamayı.

Artık canım istemiyor, cesaretim yok.

14 Ekim 1994.

14 Ekim 1914. Bu tarih yalnızca yazar için anlam taşımaz. Tek başına hiçbir şey açıklamaz. O da birşeyler bekler, neyi: Bir başka günü. Bir boşluğu doldurmayı.

O korkunç günün eşiğindeyim.

HİÇLİK.

Sarı bir kağıda yazılmış.

Sarışın bir adam yazmış hem de.

Sarışın bir çocuk başı.

Ben inanıyorum buna: Bu çocuk kafasıyla bağıntılı olarak hakkımda yazılanlara inanıyorum.

Yazılanlardan ne KALDI geriye. Yazılanların bir anlamı olmalı.

Çocuktan yayılan bir de yanıbaşımdaki aşkın kokusu.

Tutkunun bilinmezliğini okurken can çekişen bir çocuğun teni gibi kokan, ne yana sürükleyeceği bilinmeyen bir aşk.

Okuma parçası bitince yitip gidecek herşey.

15 Ekim

Gönlümce özgür, kendi kendimle başbaşayım.

Sessizlik ve sonra.

Hiçkimseyi örnek almadım kendime.

Boyun eğerken, başkaldırıyordum..

Yazarken, yaşarken olduğu kadar çılgınım. Yazarken, avuç dolusu taşlar topluyorum. Barrage'ın taşlarını.

10 Aralık Cumartesi, saat 15, Saint–Benoît Sokağı.

Dosdoğru yalnızlığa gidiyor yolunuz.

Benimse, kitaplarım var.

Sessizlik ve sonra.

Kaybolmuşum.

Ölüm gibi bir şey.

Korkutucu.

Kımıldamaya gücüm yok.

Hiç kimse yok aklımda.

Herşey geride kaldı.

Siz bile.

Yalnızım.

Sessizlik ve sonra.

Mutsuzluk değil yaşadığın, umutsuzluk.

Sessizlik ve sonra.

Y.A.: Kimsiniz siz?

M.D.: Duras, hepsi bu.

Y.A.: Ne yapar bu Duras?

D.A.: Yazar.

Sessizlik ve sonra

Hala yazacak birşeyler bulmak.

Paris 25 Aralık 1994.

Çocukların yağmuru yağarken güneş doğdu.

Mutlulukla birlikte.

Gittim baktım.

Herşey doğaldı, söylemeliydim onlara. Asırlardan beri. Çünkü, çocuklar anlamaz, Tanrıların işine akılları ermez onların.

Sonra, ormanda yürümek, hep yürümek gerek.Ve büyüklerle, köpeklerle, kedilerle türkü söylemek.

Paris 28 Aralık.

Bir mektup geldi bana.

Değiştirmek yeterdi, ya da herşeyi yerli yerinde bırakmak.

Mektup.

31 Aralık 1994.

İyi seneler, Yann Andrea.

Kısacık mektupların canımı sıkıyor.

3 Ocak Saint-Benoît Sokağı

Yann, hala buradayım.

Gitmem gerek.

Nereye bilmiyorum.

Size seslendiğim gibi, yazıyorum size.

Yine görürsünüz beni, belki de.

Bir işe yaramasa da, biliyorum.

6 Ocak

Yarın.

Akşama doğru seni görmeyi umuyorum.

Bütün yüreğimle.

Bütün yüreğimle.

10 Şubat

Kendi kendine gelen bir yetenek.

Tıpkı bir kaçak.

Duras'a yazar sözcüğünü sorsanız iki kat ağır gelir.

Ben yabanıl ve beklenmedik bir yazarım.

Aynı gün öğleden sonra.

Hiçlik ve boşluk

Herşey bomboş ve rüzgara kapılmış.

Bu iki cümle, dünyanın edebiyatına bedel.

Evet hiçlik ve boşluk .

Bu iki cümle, yalnız bunlar dünyanın kapılarını açar: Şeyler, rüzgarlar, çocuk çığlıkları, güneş bu çığlıklarla ölür.

Batsın bu dünya.

Hiçlik ve boşluk.

Herşey bomboş ve rüzgara kapılmış.

3 Mart.

Rüzgara kapılmış olan benim.

Sesizlik ve sonra

Aklımın, karanlık bir yerlerine sıra sıra dizdiğim kağıtları düzene koymak zorundayım.

Hiç silinmeyecek bu yazdıklarım.

25 Mart Cumartesi

On yılların bunca çabuk geçmesine üzülüyorum. Ama ben artık dünyanın öte yakasındayım.

Ölmek gerçekten zor iş.

Yaşamın bir yerinde, herşey bitiyor.

Şeyler bitiyor yani: Ben böyle algılıyorum .

İşte böyle.

Sessizlik ve sonra.

Ölünceye kadar seveceğim sizi.

Erken ölmemeye gayret edeceğim.

Elimden gelir bu.

Sessizlik ve sonra.
Duras'ın kolyesinin kokusu mu sinmiş sana, Yann?
Kutsal Cuma günü.

Gözyaşlarına kat beni, gülücüklerine kat.
Kutsal Cumartesi.

Başıma geleceklerden korkuyorum.
Yanıma gel.
Gel benimle.
Gel, çabuk gel.

Aynı gün öğleden sonra.
Gel birlikte görelim, korkuyu ve ölümü.

Daha sonra.
Okşa beni.
Başımı okşa.
Gel çabuk.

Sessizlik ve sonra.
Seni çok seviyorum.
Artık yazamıyorum.
Aramızdaki büyük aşk.
Korkuya kadar sürecek.

Sessizlik ve sonra.
Nereye gittiğimi bilmiyorum.
Korkuyorum.
Birlikte çıkalım yola.
Gel çabuk.
Mektuplar yollarım sana.
Herşeyin bittiğini,
Yazmak korku veriyor.
Beni korkutan başka şeyler gibi.

9 Nisan Pazar, Les Rameaux.
Suçsuzuz ikimiz de.

Sessizlik ve sonra.

Şimdi çorak bir yaşamım var.
Ve yoksul.
Yoksul olan benim.
Yeni bir şey yazacağım.
İçinde erkek de olmayacak.
Başka hiçbir şey de.
Artık bir hiçim ben.
Artık hiçbir şey görmüyorum.
Uzun süredir böyle, ölümden önce.
Herşeyin bitmesi gibi.

Daha sonra.
Son bir öpücük yoktur.

Yine daha sonra.

Parayı dert etmeyin kendinize.

Her şey bitti.

Söyleyecek hiçbir şeyim kalmadı artık.

Tek söz bile.

Hiçbir şey.

Yola çıkalım, yüz metre hiç olmazsa.

Aynı Pazar günü.

Bir Tanrı varsa eğer, bu sensin. Demir gibi kaskatı, sensin o.

Sessizlik ve sonra.

Herşeye yeniden başlayabilirim.

Yarından hemen.

Hemen.

Başlarım bir kitaba.

Yazarım.

Bak işte böyle!

Dilimi iyi kullanırım.

Çok iyiyim bu konuda.

Sessizlik ve sonra.

Bak, Duras adı doğruluyor bunu, dünyada heryerde ve öte dünyada.

12 Nisan, Çarşamba öğleden sonra Saint-Benoît Sokağı.

Gel.

Güneşin altına gel, ne olursa olsun gel.

13 Nisan.

Bir ömür boyu yazdım.

Budala gibi, yazdım yazdım.

Böyle olmak, kötü değil aslında.

Kibirli olmadım hiç.

Ömür boyu yazmak, yazmayı öğretiyor insana.

Hiçbir şeyden kurtarmıyor ama.

19 Nisan Çarşamba, saat 15. Saint-Benoît Sokağı.
Benim dahi olduğum ortada.
Alıştım artık buna.

Sessizlik ve sonra.
Beyaz tahtanın ucundayım.
Siz de.
Bir başka renkte.

11 Haziran.
Olduğunuz gibisiniz, bayılıyorum buna.

Sessizlik ve sonra.
Çabuk gelin.
Gelin, biraz gücünüzden verin bana.
Gelin, başucuma.

28 Haziran.
Aşk sözcüğü var.

3 Temmuz, saat 15.Neauphle-le Château.

Başka tutkuların da var, biliyorum. Üzgün olduğunu da biliyorum. Farketmez. Yeter ki sev beni, önemli olan bu. Gerisi boş. Aldırmıyorum hiçbir şeye.

Aynı gün öğleden sonra, daha sonra.

Varlığımın altında ezildiğimi hissediyorum.

Yazma isteği veriyor bu bana.

Gittiğin zaman hep senin için yazdım, sevdiğim adam için.

Hiç görmediğim kadar çekicisin, hayat dolu.

Sen herşeyin yaradanısın.

Yaptığım herşeyi yapabilirdin sen de.

Bıktığını söylüyorsun bundan, bu cümleden, seni dinliyorum.

Sessizlik ve sonra.

Sessizliği duyuyor musun?

Yazmak dururken söylediğin cümleleri dinliyorum.

Sessizlik ve sonra.

Herşey seninle yazıldı, senin varlığınla.

Bu yazıyı burada bitirmeliyim, senden bir başkasını almak, senin için yazmak, senin yerine yazmak için.

Sessizlik ve sonra.

Peki ne yazmamı isterdin?

Sessizlik ve sonra

Sana olacaklara dayanamıyorum.

4 Temmuz, Neuphle.

Ansızın gelen bir ölüm korkusu sanki.

Korkunç bir yorgunluğun peşinden.

Sessizlik ve sonra.

Gel.

Aşkımızı konuşmamız gerek.

Sözcükler bulmalıyız bunun için.

Sözler yeterli olmayacak belki de.

Sessizlik ve sonra.

Yaşamayı seviyorum, şu anı yaşarken bile.

Tamam, buldum uygun sözcüğü.

Daha sonra, aynı gün.

Gelecek için hiçbir şey istemiyorum.

Kendimden söz etmekten başka, ara vermeden, tekdüze bir düzlük gibi.

Yine kendimden, hep kendimden.

Sessizlik ve sonra.

Kaybolsam ya da Tanrı canımı alsa.

Sessizlik ve sonra.

Gel çabuk.

Daha iyiyim şimdi.

Daha az korkuyorum.

Annemin ölümünden korktuğum yerde bırak beni, tertemiz, bir bütün olarak kalayım.

İşte buraya kadar.

8 Temmuz Cumartesi, saat 14, Neauphle.

Kafamın içinde hiçbir şey yok.

Boş şeylerden başka.

Sessizlik ve sonra.

Tamam.

Öldüm.

Herşey bitti.

Sessizlik ve sonra.

Bu akşam iyi bir yemek yiyelim. Bir Çin yemeği olabilir. Çökmüş Çin'in yemeği.

10 Temmuz, Neauphle.

Yakışıklısınız.

Sizi seyrediyorum.

Siz, Yann Andréa Steiner.

20 Temmuz, Neauphle, öğleden sonra.

Öpüşleriniz ömrümün sonuna kadar sürsün, istiyorum.

Hoşçakal.

Demiyorum kimseye. Sana bile.

Bitti.

Hiçbir şey kalmadı artık.

Sayfayı kapatmalı.

Gitmeli artık.

Şimdi gel bari.

Zaman. Sessizlik ve sonra

Artık bir şeyler yapmanızın zamanı geldi. Hiçbir şey yapmadan duramazsınız. Yazabilirsiniz belki.

Sessizlik ve sonra.

Biraz daha yaşamak için ne yapmalı, biraz daha.

Buraya kadar.

Ben, ben değilim. Tanımadığım biriyim artık.

Sessizlik ve sonra.
Şimdi yüreğini açabilirsin. Belki de bana.
Senin için kaybolmadım henüz.

Sessizlik ve sonra.
Yaşamı, dayanılır kılmak için ne yapmalı?
Kimse bilmiyor. Yaşamayı denemek gerek.
Ölüme atılmak gereksiz.
Hepsi bu.
Söyleyeceklerim bu kadar.

21 Temmuz.
Gel.
Canım hiçbir şey istemiyor.
Senin ardından geleceğim.
Gel yanıma.
Herşey bitti.
Sana sığınmak istiyorum.
Çabuk gel. Al götür beni.

Öğleden sonra, çok sonra.

Hiçbir şeyi birarada tutamıyorum artık.

Bu korkuya bir ad bulacağımı sanmıyorum.

Şimdilik.

Dudaklarını ver bana.

Daha çabuk gitmek için, çabuk gel.

Çabuk.

Herşey bitiyor.

Çabuk gel.

22 Temmuz Cumartesi, Pluie.

Ne yaşamını enginleştirmek için, ne de sınırlamak için, elimden bir şey gelmiyor artık.

Sessizlik.

Başucuma gel.

Sessizlik.

Ayrılamayacak kadar seviyorum sizi.

Sessizlik.

Hiçsiniz. Bir hiç. Sıfırsınız, çift sıfır.

23 Temmuz Pazar.

Bir hiç olmakla kalamam.

Sessizlik.

Senin gibi olamamak, İşte buna yanıyorum.

Sessizlik.

Gel, yatağımıza gidelim, bekleyelim.

Hiçbir şeyi.

Sessizlik.

Aklımı yitirdim, kanım dondu.

Y.A.: Birşey eklemek ister misiniz?

M.D.: Bilemiyorum, eklemeyi bilemiyorum. Ben yalnızca yaratmayı bilirim. Yalnızca yaratmayı.

24 Temmuz Pazartesi.
Sevin beni, yine.
Gelin.
Beyaz kağıda gelin.
Benimle birlikte.

Sana canımı veriyorum.
Gel.
Çabuk gel.

Veda edelim,
Herşey bitsin.
Seninle ilgili hiçbirşey bilmiyorum.
Gidiyorum su yosunlarıyla birlikte.
Sen de gel benimle.

31 Temmuz.

Gerçeğim ne benim? Kimim ben,

Biliyorsan söyle bana.

Kaybolmuşum.

Bak bana

1 Ağustos, öğleden sonra.

Sanırım bitti. Ömrüm bu kadarmış.

Bir hiçim artık ben.

Korku veriyorum herkese.

Birarada tutamıyorum, artık hiçbirşeyi darmadağınığım.

Çabuk gel.

Artık ne ağzım var ne yüzüm.

DÜNYA YAZARLARI DİZİSİ 3

buraya kadar

çeviri: sevim akten

MARGUERITE DURAS

Bir elli boyundaki bir kadının, Marguerite Duras'nın dolu dizgin yaşamı 3 Mart 1996 günü sona erdi, ama bu yaşamın öyküsü yapıtı aracılığıyla yalnız Fransa'da değil, pek çok yerde kalıcı oldu.

Marguerite Duras'la konuşanların ilk sorusu "yapıtlarınızda yaşam öykünüzün payı nedir?" olmuştur; böyle bir söyleşiyi başlatan herkes, yazarın yapıtlarının zaten yaşam öyküsünden esinlendiğini bilmektedir.

Buraya Kadar (C'est Tout) kitabı ise "yaşantım yapıtlarımdadır" diyen Duras'nın zevkle okuyacağınız güncesinden oluşuyor.

DORUK